

Kas laulu- või hoopis sadu-pidu?

KARIN KALJULÄTE

On öeldud, et laulupäevad, nagu jaanipäevadki, ei saa läbi vihmata.

Vale puha. Mõlemad tähtsad ajad on saanud näha kõiksugust ilma. Teeneline koorijuht Uno Uiga on öelnud: "Ilm pole kunagi laulupidu ära rikkunud, võib-olla ainult natuke seganud. Ka esimesel üldlaulupeol sadas ladinial, nii et isegi Jakob Hurda kõne pooleli jäi. Sest vihm ajas tindi paberil laiali, aga laulu mõte sest ajast on jäänud" (Tartu PM, 30.06.04).

"Ilmuke" vahel päris lahke

Millal on ilm lauljate esinemisrõõmu rikkunud? Viskaks pilgu nõi sajanditagustesse ajalehtedesse kui ilmapäevikutesse. Tol samal 1869. aastal kulges "ülleüldine Eesti-laulupiddu, tõesti rõmolik piddu" Tartus üldiselt soodsates tingimustes. "Ilmuke oli esimesel päeval hea."

Edasi aga läks vihm "tihhidamaks; se teinud issiärranis piddu eestkostjatele kurva meelt". Siiski otsustati, et kõned võivad ka hiljemaks jääda, sest "tulleb, mis tulleb, kontsert peab petud saama!". Nii tehtigi: "Keik laulud olla nad üllevägga hästi laulnud; ehk kül vihma üllevalt kaela vallanud, polle lauljad ommetige mitte järrel andnud egga omma julgust nõtkuda lasknud."

Kolmandal päeval "olli ilmuke palju lahkem; päike lükkas pilved kõrva ja vatas lahkesti ja rõmulikult keige Tartu linna ja piddu võeraste peale".

2004. aasta üldlaulu- ja tantsupeol nurjas vihm isegi ametliku rongkäigu, kuid mittemetlik rongkäik toimus siiski.

Järgmised viis laulupidu kuni XIX sajandi lõpuni olid ilma poolest ilusad: "Ilmad olid läbistiku hääd" (1879), "Ei võinud paremat ilma soovida" (1894). Aastal 1896 kurdeti vaid, et "...vaimulik kontsert ei tahtnud hästi kokku kõlada. Teda eksitas kauris vali tuul. Veel enam tegi aga lauljate väsimus priske kokkukõla raskeks." 1891. aastal mõõdeti Tartus aga kõigi laulupidude kõrgeimaks temperatuuriks 28,6°!

Järgmistel sajanditel polnud õhkkond enam nii soe. 1910 kurdeti: "Vaid rahvuslikud laulud tõstsid tuju." Edasistel "päris Eesti pidudel" oli ilm vaheldusrikas: 1923 – ilus, 1928 –

kolm päeva kõva tuult (peole lisaks etendatud Adsoni näidendi "Toomapäev" ajal lahkusid pooled vaatajaist külma tõttu!). Aastal 1933 – kahel päeval "ei tahtnud laulud kõlada leitsakulises õhus", kolmas oli aga lausa sügiselt külml (10° ümber).

Las kallab!

Sõjaeelseist pidudest viimasel, 1938. aastal, oli kõike – tuult, vihma, päikest, külma.

Edasistest laulupäevadest on ilmade poolest meeldejäävaimad paar selgema taevaga pidu (1947, 1965 ja 1969), samuti ajad, mil kallas tõelist paduvihma. Laulu-

veteranidel on eluks ajaks meeles kaks pidu. 1960. aastal sadas esimesel päeval Tallinnas 25 mm, teisel lisandus veel 19 mm. Koos harjutuspäevade sademetega tuli paari päevaga maha pea kuunorm vihma.

Teine paduvihmaga pidu peeti 2004. Siis mõõdeti vihmakoguseks Tallinn-Harku ilmajaamas esimesel päeval 2,4 mm, teisel aga 36,4 mm. Ära jäi isegi ametlik rongkäik. Veega kaetud tänavail marssis uhkelt ilma trotsides oma 6000–7000 "vabatahtlikku" planeeritud 34 000 asemel. Viimasel peopäeval leevendas aga ilmataat sooja päikesepaistega kõik nähtud vaevad.

Tänavuse suurpeo peaproovil Tartus said peolised samuti kastetud, seda küll vaid rongkäigus.

Tuttav kirjeldas nähtud kurba esinemiseelset pilti: üks ema saatis õhtul läbimärja laulupoisi koju, hoolimata viimase palveist ("Aga ma olen ju mitu päeva harjutanud!").

Alates 1923. aastast on Tallinnas laulupidudel 44 päevast sadanud tosinal päeval (ka öösel!), neist tugevalt, üle 5 mm, vaid 8 päeval.

Äigest on peoliste peade kohal ragistanud vähemalt neljal korral.

AIN KALLIS